

۲۰۲۰/۰۲/۲۸

همایون شاه عالمی

تعریف تاریخ ادبیات:

چند سطری از نوشته های مرحوم پوهاند جاوید فقید را تقدیم میدارم:

تاریخ در لغت به معنای وقت گذاری، ابتدای زمان و مبداء سال آمده است و اصطلاحاً مراد از تاریخ مجموعه حوادث و وقایع است با تحقیق در اوضاع اجتماعی، سیاسی، علمی و علوم ادبی و کیفیت ارتباط وقایع با یکدیگر و حفظ رابطه علت و معلول و مقدمات و نتایج و ثمر آنها.

نویسندگان قدیم در اصل کلمه تاریخ اختلاف نظر دارند. بعضی؛ مانند: حمزه ابن حسن اصفهانی (قرن

چهارم) و ابو ریحان البیرونی آنها از اصل پارسی (ماهروز) می دانند و می گویند. ماهروز یعنی حساب شهور و ایام در تعریب به «مؤرخ» مبدل شده است و سپس از آن مصدر تاریخ پدید آمده است.

این کلمه محققاً ریشه سامی دارد که اصل آن از «ارخ» عربی و به معنای وقت گذاری و نگهداری حسای شمور و گاه به معنای وقایع در اوقات مختلف است.

امروز تاریخ تنها شرح وقایع و تالیف ابواب و فصولی چند از حوادث نیست؛ بلکه تاریخ نویس باید از همه شئون و فروغ تمدن دوره ای و سر زمینی که می خواهد در آن بحث کند واقف باشد و به اندازه وقوف داشته باشد که گویی خود در آن دوره زیسته، خواننده را با خود بدانجا می برد و در همان زمان می گرداند. چنین مؤرخ ناگزیر است به همه حواشی مطالب خود بپردازد. از تمدن مادی و معنوی از عقاید آراء، از زندگی مادی و اقتصادی، آداب و رسوم، خوراک و پوشاک، بازی ها و سرگرمی ها، صنایع و هنرها، آداب و ادبیات آن دوره آگاه باشد.

جغرافیای آن زمان، ادیان، حکم و معارف آن دوره بدانند. این است که تاریخ نویس در تمدن امروز جهان، باید کسی باشد که از هر حیث مسلط بر تمدن مادی و معنوی افکار و عقاید و صنایع ادبیات و باستان شناسی آن زمان باشد که می خواهد خواننده را بدانجا ببرد. و اما در لغت عرب به معنای فرهنگ تربیت و نگهداشت

حد هر چیز و دانش آن است و ادبیات عالم معرفت نظم و نثر است و علوم ادبیه فنونیست که به کیفیت بیان معانی به صور مختلف آن؛ از قبیل: کتابت و خطابه، انشاء و شعر ارتباط داشته باشد و مهمترین این علوم عبارت اند از: علم متعلق به الفاظ که مهمترین آنها علم صرف، علم مخارج حروف، علم لغت و علم اشتقاق است و علوم متعلق به مرکبات که مهمترین آنها نحو، معانی بیان، بدیع، عروض، قوافی، قرض الشعر، مبادی الشعر، علم الانشاء مبادی الانشاء و دوات آن علم دواوین و علم تأریخ است.

علوم خطیه که در کیفیت وضع خط و کتاب های امم مختلف و ادوار خط و قوانین کتابت و تحسین حروف و ترتیب حروف تهجی و وضع نقط (تنقیط و نقطه گذاری) و انواع مختلف آن و امثال این مسائل بحث می کند.

ادامه دارد

** ** * * * * *

نوت : اگر طرف توجه شما عزیزان واقع گردید و عمر مهلم داد ادامه خواهم داد، روح استاد فقید عبدالاحمد جاوید شاد و یادش همیشه گرامی باد، با احترام همایون عالمی.

* * * * * * * * * *

تذکر:

هرگاه خوانندگان محترم متمایل باشند که نبشته ها و سروده های دیگری از این شاعر معزز را مطالعه کنند، می توانند با اجرای "کلیک" بر عکس نویسنده در صفحه مقالات، به فهرست "آرشیف" شان رهنمائی شوند!

تعریف تاریخ ادبیات

Alemi_h_۸۶_tarif_az_adabiyaat.pdf